

a víz remegő fényhálójára, s szinte csattanva mondtam: — ezt! Tehát olyan, indultal teli felületeket létrehozni, amibe ki-ki maga látja bele emlékeit, életét, vágyait s eként alkotójává is válik a nézett műnek. Ugyanaz, amit Leonardo ajánlott a nedves falak nézésével. Emlékeznek ugye: „Láttam felhőkben és falakon foltokat, amelyek szép leleményekre vezettek engem. Bár e foltokban semmi részlet nem volt lekötve, annál inkább tele voltak mozgással és mozdulatokkal.” (Trattato: 238.) Már az őseMBER is ismerte a formátlanba beelátott élet titkát: a barlangok falának hullámverésébe, elszíneződésébe, domborzatába állatokat látott bele, s ki is egészítette ezeket félelmes alakokká. A művészettel létrehozott ilyenfajta felület-játék is komoly hangot kap kiállításunkon.

Végigmentünk kiállításunk segítségével az európai művészet utolsó hatvan-hetven esztendején, de közben végigvándoroltunk emberré válásunk állandóan, minden egyénben megismétlődő ősvilágán is. Nos, hat kiállító művésznünk egyúttal tanár-ember is: micsoda remek lehetősége van a főiskolásoknak, hogy megbecsült taná-raik munkáin keresztül láthatják meg, élhetik át, hogy mindegyik magatartásban mennyi emberség, mennyi szépség van, s választhatják meg útjukat, ki-ki a maga szenvedélye és tehetsége szerint.

Nemcsak mint művészi seregszemle izgalmas ez a tárlat, hanem mint pedagó-giai teljesség, mint hallatlanul szerencsés többszólamúság, amely egymást egészíti ki harmóniává. Ez korunk csodás ajándéka, nem egyetlen szólamban szól a humá-num, hanem szinte a lehetőségek teljes skáláján szólal meg állandó alakulásban, állandó újjászülésben.

Köszönet Vinkler Lászlónak, Fischer Ernőnek, Pataj Mihálynak, Szabó Miklós-nak, hogy a síkon kibontakozó műalkotás lehetőségeinek pompás bemutatójával gazdagították Szeged műértőit, Szathmáry Györgyinek, hogy a monumentális forma-világot elhozta közénk, és Lelkes Istvánnak, hogy a népművészet ihletét képviselte. Valóban az e kiállítás lényege, mint amit címül adtam: *Téma — variációkkal*. A változatokat láttuk már, most néhány szót a témáról. A téma nagyon egyszerű, szent valami: mindössze — az ember és a világ. Hatan hatféleképpen formálták meg, más és másfajta módon tárták elénk művészi hitvallásukat, de e különbsé-geket a téma azonosságán kívül az is rokonítja, hogy mindegyikük művészi etikája makulátlan, őszintesége megnyerő.

Önököt is arra kérem, hogy ne pártosan nézzék a kiállítást, egyik vagy másik hitvallás mellé állva s a többit meg sem hallgatva, hanem figyeljék a humánium gazdagságát, örvendjenek annak, hogy emberek vagyunk, s a műveken keresztül találkozunk egymással.

HAT MŰVÉSZ EGY TEREMBEN

A felszabadulás jubileumi rendezvényei közt csendes esemény volt március vé-gén a főiskola művésztanárainak közös kiállítása. Együttes jelentkezésük meggyő-zően igazolta, hogy a jövőendő rajztanárok képzését avatott kezek irányítják. A válo-gatás alapgondolata abban sűrűsödött, hogy a látogató észlelje, milyen széles skálán mozog ennek a hattagú művészcsoporthoz az ízlése, kísérletező kedve.

A népi művészethez való kapcsolódást *Lelkes István* kerámiái jelezték, rajtuk a Vásárhelyről ideszármazott művész a figurális díszítés néhány lehetőségét próbálta végig, a jellegzetes madaras motívum és az új formák és színek kombinációival kísérletezett.

Szathmáry Györgyi szobortanulmányai azt hangsúlyozták, hogy a kész alkotásig hogyan küzd meg a művész a témával, az anyaggal. Rajzokon választja ki a ter-vezett mozdulatot, agyagba mintázza, és csak azután kapja meg végleges formáját.

Kodály Zoltán emlékére készített kis szobra nem az arcon, hanem a nőalak melázó, átszellemült tartásával ragadta meg a zene hatását.

Szabó Miklós képein a tájak változatos látványa villant fel. Munkáinak kompozícióját a táji elemek architektonikus, erőteljes megragadása jellemezte. A szántóföldek sávjai, a házfalak és tetők egymást metsző síkok mértani rendű találkozásaként hatottak.

Cs. *Pataj Mihály* egy téma megfestésének lehetőségeit mutatta meg, alföldi tanyákat láttunk ismerős közelségben. A széles alapú képeken aranybarnán nyújtózik a föld, fehéren villan a tanyafal, kéken fénylik az ég. Az e tájon jártas néző a maga élményeire ismert a festői világban.

Fischer Ernő a kollázstechnika alkalmazásának módját mutatta meg az elvont ábrázolásban (Kompozíció I–II.), a hagyományos téma új megoldásában (Virágcsendélet, Vitorlások). Sajátos történeti hangulatot idézett a Kódexlap és az Árpád-házi királyok. Az utóbbi különösen szellemesen-ironikusan nyúlt a román stílus emberábrázolásához.

Vinkler László képei miniatűr stílustörténeti stúdiumot alkottak. A Szeminárium világosan fogalmazott alakjai a közérthetőség, a realizmus ízlését képviselték, Tizian-parafrazisai a tudós festő tanulmányait idézték, a technikai biztonságot a kiállított női portré tanúsította. Rembrandt-téma fekete-fehér látomásos átfestése volt a Prokrasztész doktor anatómiája. Az Éjszaka viszont azt példázta, hogyan lehet különböző anyagokat, hamut és üvegcserepet adott helyen funkcionálisan felhasználni.

A kamarakiállítás arra vállalkozott, hogy dokumentálja: egymástól különböző egyéniségek hogyan alkothatnak „közös művet”. Újból figyelmeztetett arra, hogy nincs egyetlen és kizárólagos látás, hogy a legkülönbözőbb stílusok és eljárások hasznosan találkozhatnak, hiszen csak együtt fejezik ki látható világunk gazdagságát.

K. J.

SZÍNHÁZ

MOCSÁR GÁBOR: MINDENKI VÁROSA

A SZEGEDI NEMZETI SZÍNHÁZ
ŐSBEMUTATÓJA

Szokatlan helyzet. A recenzió előtt be kell jelentenem teljes alkalmatlanságot. A kritikus feladat tárgyilagosságra kötelez, én azonban elfogult vagyok. Több szempontból is.

Elfogult vagyok mindenekelőtt a szerző iránt. Nemcsak barátságból, nem azért, mert egy városban élünk, nem azért, mert ismerem műhelygondjait. Azért, mert Mocsár Gábor sajátos, érdekes, a magyar irodalomban nagy múltú írótypus egyik legjobb élő képviselője. Mocsár a hazai valóság szerelmese, a tények megszállottja, olyan felfedező és útleíró, aki itthon fedezi föl a maga Indiáját, olyan útleíró, aki hazai tájat járva be rádöbrent szegénységünkre és gazdagságunkra, tájaink szépségére, múltunk értelmére és jövőnk lehetőségeire. Másként gondolkodom irodalom